

MATO ZOVKO, NAČELNIK OPĆINE

ŽEPČE JE SVIJETLI PRIMJER USPJEŠNOG PODUZETNIČKOG DUHA

Tekst: Rašid Hakić
Fotografije: Općina Žepče

Općina Žepče može poslužiti kao urnek brojnim bosanskohercegovačkim lokalnim zajednicama kako se od izrazito nerazvijene općine u ex jugoslovenskom periodu i uprkos brojnim nedaćama izazvanih tokom ratnog perioda, može obezijediti status razvijene sredine, sa optimalnim uslovima za ugodno življenje.

Taj put predstavio je Mato Zovko, koji dvadesetsedam godina obavlja funkciju općinskog načelnika, menadžer u pravom smislu te riječi i umnogome zaslužan za kreiranje, kako privrednog, tako i općedruštvenog ambijenta općine Žepče.

Mato Zovko, primjer uspješnog menadžerstva u javnoj upravi

BH BUSINESS MAGAZINE:

Gospodine Zovko, kakav je bio općedruštveni i privredni ambijent općine Žepče tokom osamdesetih godina prošloga stoljeća?

MATO ZOVKO:

Početak osamdesetih godina Žepče je, po tadašnjem kategorisanju, bila izrazito nerazvijena Općina, a 1991. godine imala je status

nerazvijene lokalne sredine, sa samo tri tisuće zaposlenih, koji su, u najvećem broju radili u tekstilnoj industriji, jednom pogonu iz Krivaje i trgovinskom sektoru.

Panorama Žepča

Radno sposobno stanovništvo uglavnom je bilo zaposleno u Željezari Zenica, Natronu u Maglaju i Krivaji u Zavidovićima. Obzirom da sam prije rata bio uposlenik općinske uprave, tako sam bio svjedok da planovi i projekti koji su trebali biti realizovani na području općine Žepče, nisu nikada doživjeli finalizaciju.

Neki od njih bili su Tvornica željezničkih vagona i Vatrostalna tvornica.

TEŽAK I IZAZOVAN PERIOD

BH BUSINESS MAGAZINE:

Kako je tekao poslijeratni oporavak na području Općine i koju

ulogu je u tome imalo i danas ima privatno poduzetništvo?

MATO ZOVKO:

Žepče je, tokom agresije na Bosnu i Hercegovinu, doživjelo najteže oblike stradanja, sa velikim brojem poginulih i ranjenih, sa umnogome uništenom stambenom i općedruštvenom infrastrukturom.

U poslijeratnom periodu trebalo je mnogo snage, htijenja i odricanja da se sanira i obnovi ono što je bilo moguće popraviti.

U tome je tadašnja općinska administracija odigrala itekako značajnu ulogu i dala veliki doprinos pobošanju svih oblika privrednih i općedruštvenih aktivnosti, a poseban izazov je bilo međunacionalno pomirenje i građenje uslova za suživot i međusobno uvažavanje.

Dakle, prva zadaća je bila obova, a druga je bila rješavanje političkih problema u Žepču, jer je općinska teritorija bila podijeljena.

Jedna, bošnjačka administracija, bila je u Golubinj i Begovom Hanu, a druga, hrvatska, bila je u gradskom području i sve su institucije bile dvojne. Uložili smo mnogo napora da se brojne stvari riješe razgovorima i kada nismo do kraja uspjeli, 2000. godine intervenirao je Ured visokog predstavnika, donošenje Odluke o integraciji općine Žepče u Kanton, a 2001. godine donio Zakon o izmjeni granica i proglasio Odluku konačnom.

Žepče

Pored svega toga, dolaskom na funkciju načelnika općine, 1995. godine, bio sam svjetan da je pred nama rješavanje egzistencijalno važnog problema koji se odnosio na zapošljavanje radno sposobnog stanovništva.

Obzirom da smo imali na raspolaganju općinsko zemljište, tokom 1997. i 1998. godine smo formirali prvu poslovnu zonu XP pored magistralne ceste.

Nakon toga smo osnovali poslovnu zonu Polja, a inercijom i samoinicijativno, sa izraženim privatnim poduzetništvom pojedinačnicale su i druge poslove zone u Golubinji, Ljeskovicima i Goliješnicima, što je u znatnoj mjeri uticalo na gospodarsku dinamiku, a time i otvaranje novih radnih mjesta, stvaranje nove vrijednosti, što je umnogome pomoglo u stvaranju preduslova za kvalitetniji život.

Ljudi su bili svjesni činjenice da će teško dobiti posao u Zenici, Zavidovićima, Maglaju i širem okruženju, te su otvarali vlastite firme i pokretali obrte kako bi riješili egzistencijalno pitanje ličnog i uposlenja drugih.

Zbog toga je u Žepču doslovno buknuo privatno poduzetništvo. Općina je imala spremno zemljište za tu namjenu i na taj način smo zajednički krenuli u poslijeratni razvoj općinskog područja.

Nagli razvoj privatnog poduzetništva u poslijeratnom periodu obezbijedio nam je dobijanje statusa srednje razvijene općine.

Zemljište u vlasništvu općine, sa urbanističkim planovima, omogućavalo je formiranje poslovnih

zona i novih naselja.

To je rezultiralo proširenjem Žepča, što je u sintezi sa povoljnim geografskim položajem, a to je da se nalazimo na glavnoj prometnici M17 i željezničkom pravcu Šamac-Sarajevo, još više je ubrzalo gospodarski i općedruštveni razvoj.

POSLOVNE ZONE KAO IMPERATIV RAZVOJA

BH BUSINESS MAGAZINE:

Na koji način je realizovana promjena vlasničkih odnosa prijeratnih privrednih subjekata koji su egzistirali na području Općine, koje

poslovne zone trenutno egzistiraju i koje djelatnosti su posebno razvijene?

MATO ZOVKO:

Privatizacija je veoma loše urađena u gospodarskim subjektima Krivaja i Mahnjača, ali su poslovne zone ubrzale razvoj, jer gospodarstvenik sa poslovnom idejom nije morao razmišljati o infrastrukturi, koju mu je Općina obezbijedila.

Ponavljam, prva općinska poslovna zona koja je u Žepču izgrađena bila je zona XP, zatim je to bila poslovna zona Begov Han, treća

Poslovna zona XP

Poslovna zona Polja

Poslovna zona Radovlje

OPĆINSKA ADMINISTRACIJA KAO KVALITETAN SUPORT OPĆEDRUŠTVENOJ PROGRESIJI

BH BUSINESS MAGAZINE:

Koja je uloga općinske administracije u stvaranju povoljnog ambijenta za privredni i općedruštveni razvoj?

MATO ZOVKO:

Općinska administracija, odnosno organi i službe, uvijek su bili na usluzi, u domenu zakonskih propisa, kako gospodarstvenicima tako i građanstvu.

Zbog toga i činjenica da veliki broj poduzetnika sa područja općina Maglaj i Zavidovići ima poslovne subjekte na području naše općine, jer ovdje vlada povoljno poslovno okruženje što potvrđuje i BFC certifikat koji posjedujemo od 2015. godine i koji smo dva puta obnavljali, vršeći potrebe audite.

Itekako dobru saradnju sa poduzetnicima ostvarujemo putem udruga poduzetnika i to Udruge poslodavaca i poduzetnika, te udruge Motrix, sa kojima saradujemo u proteklih dvadesetak godina.

Bitan je i Lokalni ekonomski forum koji postoji deset godina, sastavljen od javnog i privatnog sektora.

Svaka važnija odluka koja se tiče Žepča, primjera radi poslovnih zona, proračuna, cijene metra kvadratnog prostora, bude razmatrana na Lokalno ekonomskom forumu, a potom ide prema općinskom vijeću.

je bila Polja u samom gradskom području.

Četvrta, koju trenutno gradimo, je poslovna zona Radovlje, na kojoj ćemo ove godine početi prodavati zemljište, a peta, o kojoj razmišljamo je poslovna zona Tatarbudžak, o kojoj će se tokom ove godine donijeti urbanistički plan.

Ponovo naglašavam poduzetnost naših ljudi, na čemu im čestitam, koji su samoinicijativno pokrenuli izgradnju vlastitih tvornica, pa je tako nastala poslovna zona Golubilja, zatim poslovna zona Ljeskovica prema Zavidovićima, te poslovna zona Goliješnica, na putnom pravcu prema Maglaju.

Ono što je posebno bitno za općinu Žepče je da su općinske naknade prema gospodarstvenicima veoma male, a sve s ciljem da im olakšamo realizaciju poslovni ideja.

Kada su u pitanju djelatnosti koje su dominantno razvijene su drvna, tekstilna i metalna industrija, te prevoznička, građevinska i trgovinska djelatnost, a gospodarski subjekti koji su svojevrsni nosioci razvoja Općine su Budo export import, Jifing automotive interior BH, Prevent sewing, Cowertex, Elechytex, Tehnology, Nansi, Antilop, Zovko auto, Tisa comerc, Prograd, Velbos, Profil isolation, Bositex i Jasmin M, Bositeks, Sliško i mnoge druge.

Trenutno je na području naše Općine zaposleno oko šest tisuća radnika, od čega oko osamdeset posto radi u privatnom, a samo dvadeset posto u javnom sektoru.

Zato moramo biti pri ruci našim poduzetnicima, jer su oni baza i osnova razvoja, koja stvara novu vrijednost.

Bitno je navesti da je trenutnu gospodarsku sliku Žepča čini 300

gospodarskih društava, odnosno trvrтки, 450 obrta i 2 500 registriranih poljoprivrednih gazdinstava, od čega 129 poljoprivrenih obrta.

Prije dvije godine izvoz je iznosio 137 miliona, a uvoz 131 milion KM, a prošle godine izvoz je bio 157 miliona maraka, u odnosu na uvoz od 162 miliona KM. Mjesečni promet fiskalnih uređaja na općinskom području je od 50 do 55 miliona KM.

BH BUSINESS MAGAZINE:

Koliki je bio općinski budžet za proteklu godinu i koje infrastrukturne projekte se realizovali?

MATO ZOVKO:

Već odavno smo shvatili da znatna sredstva možemo obezbijediti kroz rad i suradnju sa međunarodnim organizacijama i EU.

Razvojna agencija koju imamo funkcionira već četrnaest godina, čija je zadaća da implementira strategiju općinskog razvoja, da iznalazi projekte i da ih realiziramo i kroz to

Potpuno završena obaloutvrda na desnoj i lijevoj strani rijeke Bosne

obezbijedimo potrebna sredstva i riješimo nama bitne infrastrukturne sadržaje.

Na nedavno održanom Lokalno ekonomskom forumu smo konstatovali da smo oko tri miliona KM dobili kroz razne projekte od viših razina vlasti i međunarodnih organizacija.

Takvi podaci ilustruju činjenicu

da imamo sposobnu administraciju, a posebno sam ponosam na činjenicu da smo jedna od rijekih općina koja je implementirala tri projekta prekogranične suradnje EU, BiH, Crnom Gorom i Republikom Hrvatskom.

Trenutno implementiramo i četvrti projekat koji je počeo prošle godine. Kada je u pitanju prošlogodišnji

NOVI INFRASTRUKTURNI PROJEKTI**BUSINESS MAGAZINE:**

Koji projekti su planirani za realizaciju tokom tekuće godine i u kojem će iznosu biti ovogodišnji općinski budžet?

MATO ZOVKO:

Prije odgovora na pitanje bitno je naglasiti da svega dvadeset posto budžeta trošimo na plaće i materijalne troškove djelatnika, a četrdesetdva posto ulažemo u kapitalne investicije.

Ovogodišnji proračun je 15 700 000 KM, pri čemu su iznosi po navedenim stavkama iz prošle godine u suštini ostali isti, a dodati su kapitalni objekti i povećanje novčanih sredstava za plaće općinske uprave i javnih ustanova.

Ono što nas čeka u ovoj godini jeste da ulazimo u dva velika projekta.

To se odnosi na početak izgradnje Doma zdravlja i nove općinske zgrade, obzirom da imamo jednu od najneuvjetnih zgrada općine u uslovima rada gdje se određene općinske službe nalaze na tri susjedne lokacije.

Pored redovnih projekata infrastrukture i to vodovoda i kanalizacije, te puteva i rasvjete, ove godine ćemo završiti poslovnu zonu Radovlje u kojoj će se početi prodavati zemljište i krenuti u izgradnju ulica u Novom Žepču, gdje smo već izgradili novu školu. Na tom lokalitetu ćemo graditi Dom zdravlja i već smo došli u potrebu da poslovnu zonu Polja moramo proširivati, u kojoj je već jedno zemljište dodijeljeno.

SPAJANJE NA KORIDOR 5C JE NOVA RAZVOJNA ŠANSI

BH BUSINESS MAGAZINE:

Izgradnja auto-ceste je dugogodišnji državni projekat, koji je sa realizacijom, uslovno rečeno, došao nadomak Žepča, gradnjom kako iz pravca Zenice tako i pravca Doboja.

Koje benefite će donijeti općini Žepče?

MATO ZOVKO:

Izgradnja putne infrastrukture, bilo koje kategorije, u pravilu doprinosi razvoju.

Auto cesta na koridoru 5C kroz područje općine Žepče prolazi u dužini od dvadesetjednog kilometra i to kroz tri Lota.

To su dionice Nemila-Golubinja, Golubinja-Ozimice i Ozimica-Medakovo prema Tešnju, koja je uveliko u izgradnji. Interesantno i bitno je to da ćemo na općinskom području imati isključne trake, odnosno petlje i to u Golubini i Ozimici, koje će biti veoma važne za Žepče.

Bitno je i to što je u blizini Žepča locirano i interregionalno čvorište, ukoliko se bude gradila auto-cesta Tuzla-Žepče, gdje će biti spoj sa koridorom 5C.

Željno čekamo da se auto-cesta završi, a dokaz toga je da se već sada grade tvornice blizu magistralne ceste, odnosno putnog koridora o kojem je riječ, jer je udaljenost od predviđene trase auto-ceste samo 200 metara, čime smo faktički povezani sa Evropom.

Kada je u pitanju eksproprijacija zemljišta na putnoj trasi općinskog područja, ona je u najvećem dijelu uspješno završena.

općinski budžet, nakon rebalansa, iznosio je petnaestmiliona osamstotina tisuća KM.

Glavni projekti koje smo tokom prošle godine završili su gradski kolektor koji je povezivao nekoliko naših mjesnih zajednica, zatim rekonstrukcija ulice Kralja Tomislava, rekonstrukcija lokalnog puta Lupoglav-Mlinište, ambulanta i sportska sala u Željeznom Polju, uređenje rijeke Bosne putem Agencije za slivno područje rijeke

Save, te uličnu rasvjetu.

Ipak, ono što je najbitnije je da smo poslovnu zonu Radovlje priveli kraju po pitanju infrastrukture, te pustili u funkciju jednu od najsuvremenijih osnovnih škola.

BH BUSINESS MAGAZINE:

Po čemu je općina Žepče specifična u odnosu na druge lokalne bh. zajednice?

MATO ZOVKO:

Pored svih nedaća koje je ratno

vrijeme sa sobom nosilo i problema sa kojima smo bili suočeni u prvim poslijeratnim godinama, od 2009. godine smo jedina općina u Bosni i Hercegovini i regiji koja upravlja osnovim i srednjim obrazovanjem na način da utvrđujemo plan upisa, nastavni plan i program i finansiramo troškove uposlenih u prosvjeti. I još nešto veoma bitno, a to je ono što sam nazvao projektom 21. stoljeća, odnosi se na gradski kolektor sa prečištačem otpadnih voda koji

KŠC i Osnovna škola Žepče

u Žepču funkcionira od 2006. godine.

Dao bih poseban naglasak na to da nećemo odustati od toga da apliciramo na međunarodne projekte i na taj nači obezbijedimo potrebna sredstva za realizaciju neophodnih infrastrukturnih projekata, a jedan od njih je rješavanje problema gradske toplane, koja je trenutno stare vrste na uglj, što bi u budućnosti moralo biti na biomasu ili plin.

VOLIM ŽEPČE

BH BUSINESS MAGAZINE:

Gospodine Zovko, kakav je Vaš stav o sintagmi Općinski Načelnik-Menadžer?

MATO ZOVKO:

Navedenu sintagmu potvrđujem u pravom smislu te riječi.

Danas je općinski načelnik menadžer jer se mora boriti za razvoj općine koju predstavlja.

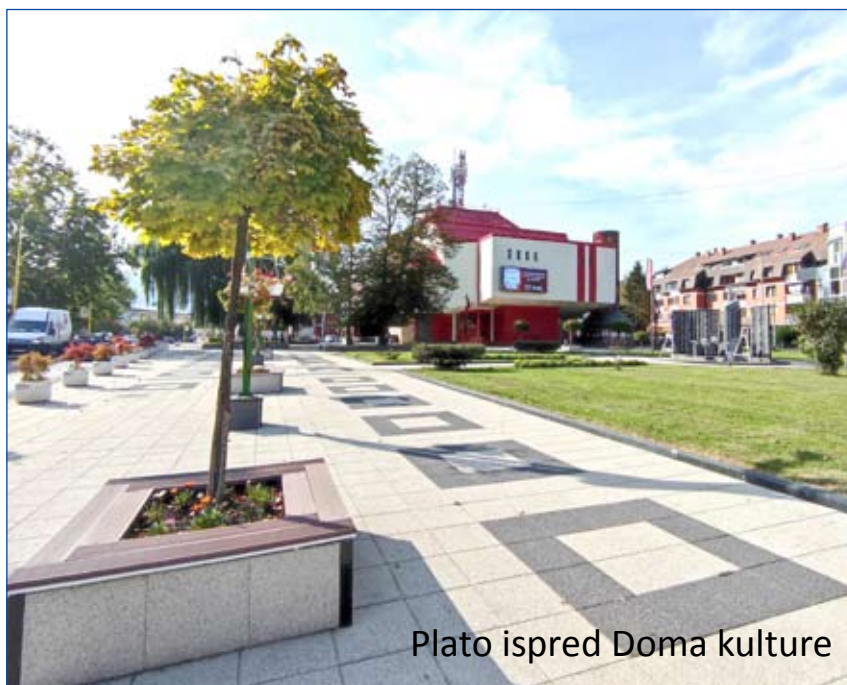
Mora iznalaziti sredstva, te realizirati odnosno planski investirati, a sve u cilju poboljšanja uvjeta života i rada na području općine.

Kada analiziram lični rad, trideset posto vremena potrošim na rad općinske uprave.

Svo ostalo vrijeme potrošim na osmišljavanje i realizaciju projekata u saradnji sa višim razinama vlasti ili međunarodnim organizacijama, te rješavanje određenih infrastrukturnih pitanja, prostornih i urbanističkih planova i drugih ništa manje bitnih poslova.

Naglašavam, općinski načelnik je menadžer odnosno izvršni direktor, onaj tko hoće da radi i realizira projekte. Sa dosadašnjim dvadesetsedmogodišnjim iskustvom na fukciji općinskog načelnika, uz male prekide u tom nizu, ponovit ću izreku koja glasi:

Čovjek snije, Bog određuje.
Šta želim da kažem?

Plato ispred Doma kulture

Lično nisam planirao da ću biti Načelnik, posebno ne ovoliko godina, ali smatram da se radom i zalaganjem stvara povjerenje kod građana.

Oni to podržavaju jer vide koliko radiš za interese lokalne zajednice, koliko ti je bitna i koliko je voliš.

Volim Žepče i nastojim da dam

doprinos njegovom razvoju.

Znam kakvo je bilo u vremenu kada sam pohađao osnovnu školu, kroz što je sve prešlo i danas se ponosim stupnjem njegovog općedruštvenog razvoja i međunacionalnim i međuljudskim odnosima koji ovdje vladaju.

Mato Zovko rođen je 1959. godine u Papratnici, nadomak Žepča, gde je završio osnovnu školu.

Gimnaziju je završio u Zavidovićima, a akademsko zvanje diplomiranog pravnika stekao je u Sarajevu.

Prije rata radio je u općinskoj upravi, te društvenom preduzeću Eko.

Nakon prvih višestranačkih izbora nastavio je rad u općinskoj upravi. Dvadesetsedam godina, u nekoliko uzastopnih mandata, voljom građana, biran je za općinsko načelnika, sa kratkotrajnim prekidima, kada je obavljao političke dužnosti na kontonalnom i federalnom nivou.

Član je predsjedništva HDZ BiH.

Dugo godina se bavio nogometom i bio predsjednik matičnog nogometnog kluba.

Oženjen je i otac troje djece.